

ELS CINGLES

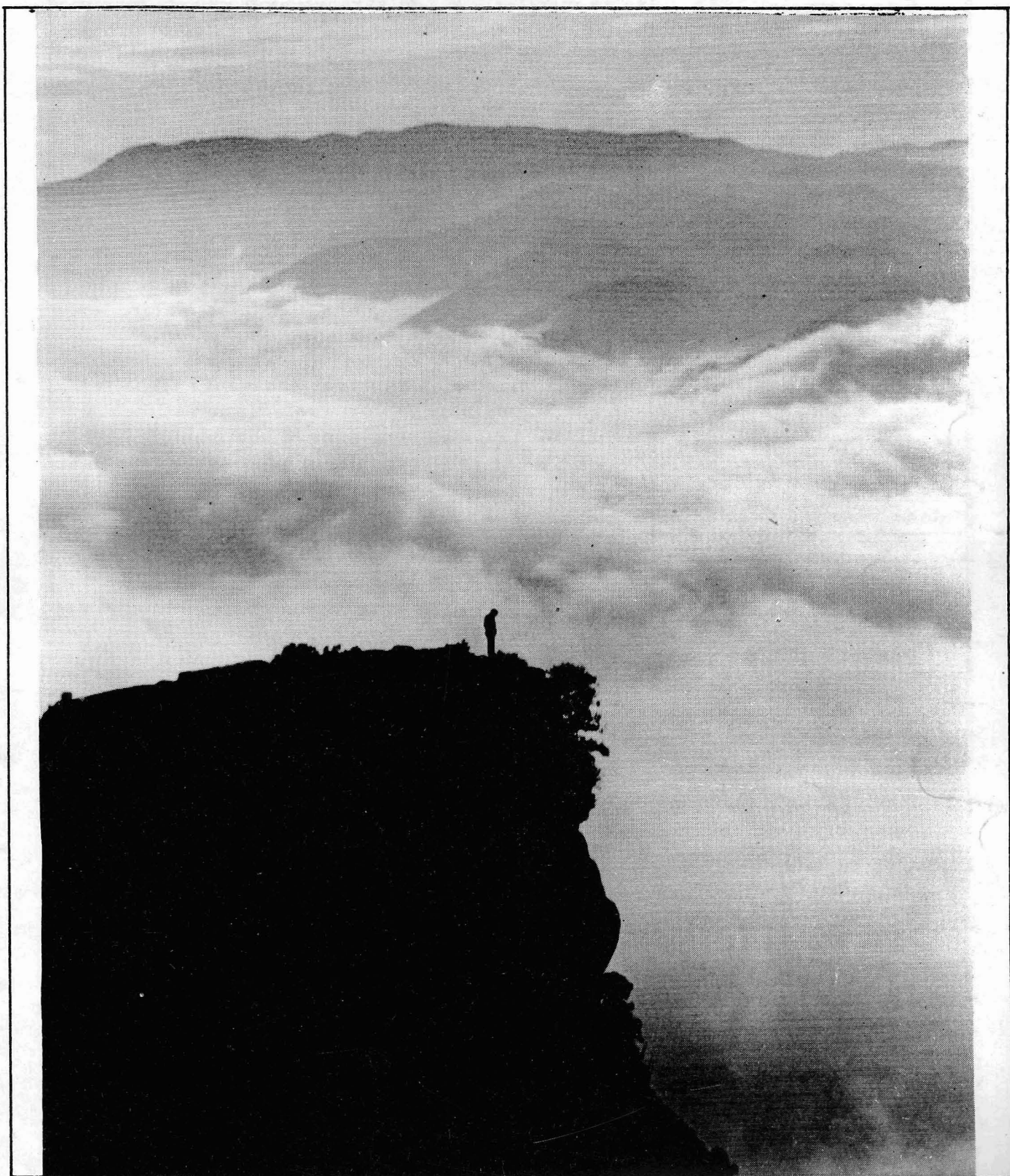
trimestral

TAVERTET

octubre

1979

Nº3



ELS CINGLES
Publicació Trimestral

REDACCIÓ

ADMINISTRACIÓ

PUBLICITAT

Plaça Diputació. 1

"Can Nazari"

Tavertet, Tfn. 856 50 80

Butlletí dels amics dels
cingles de Tavertet

REDACCIÓ

Jordi Sanglas i Puigferre

Jordi Mas i Caballé

Neus Roquer i Jofre

Rosa M. Pujol i Nuez

Mercè Clos i Verdaguer

Joan Reixach i Curtó

Josep Solans i Domínguez

DIBUIXOS I ACUDITS

Rosa M. Pujol i Nuez

FOTOGRAFIES

Jordi Mas i Caballé

MUNTATGE I DISSENY

Mercè Clos i Verdaguer

IMPRIMEIX: Copi Art.
Villarrosal, 81. Barna-11.
D.L/ B.8390 / 79.

La redacció del butlletí no es fa responsable del contingut dels treballs que apareixen signats, ja que els mateixos reflexen únicament els criteris de llurs autors.

Editorial

Ja ha passat l'estiu. Ens endinsem en la tardor, que se'ns manifesta al Collsacabra amb aquests tons vermells i grocs, que la fan una de les estacions més boniques de l'any. La mainada ja ha començat l'escola, encara que prou els ha costat, pobres, i ja tots amb noves forces tornem a lluitar per tirar endavant.

Enguany no ha pas estat un dels estius més actius a Tavertet, però cap a les darreries hi ha hagut força moviment. Recordem les sessions de diapositives, la sessió de teatre infantil, totalment espontània, que va sorprendre molt favorablement. L'Àplec de Sant Corneli, el de Sant Miquel, la xerrada d'arbres monumentals, i per fi la festa Major, tan plena d'activitats que gairebé no deixà respirar ni a petits ni a grans. És bo de mirar enrera i recordar, però més ho és de mirar endavant i treballar per assolir un futur millor; creiem que estimant i respectant aquestes congleres hi contribuïm. Aprofitem per convidar tothom que tingui coses per dir d'aquestes terres a fer ús d'aquesta publicació.

LA REDACCIÓ

**LLOCS DE VENDA D'ELS
CINGLES:**

A TAVERTET:

- Can Nazari.
- Restaurant Les Fonts.
- Fonda Can Barò.

A CANTONIGROS:

- L'Estanc.

A RUPIT:

- L'Estanc

A L'ESQUIROL:

- Can Santos.

A MANLLEU:

- Llibreria contijoc.

A VIC:

- Llibr. La Tralla.
- Llibr. Clam.

HISTORIA

ELS DARRERS CENT ANYS A TAVERTET III

Per la festa major es veu que ja era tradició que vinguessin cada any els de la colla de St. Feliu de Pa llarols, carregats amb els instruments a l'esque- na durant quatre hores de camí, per animar la fes- ta amb la ballada típica de sardanes. Els meus pares tenien el record de quan es ballava el "ball pla" i els rigordons.

En les altres assenyalades de l'any també es feien ballades amb un instru- ment molt rústic, sem- blant a una gaita gallega, anomenat "cornamussa",

a ballar el jovent.

Més endavant, ja des del meu record, com en els altres pobles veïns, ja es llogava un manubri, amb el qual es veien ballades totes les festes i així el jovent es podia divertir al poble mateix.

Qui pogués veure ara ba- llar a Tavertet el "ball pla" o sentir-hi la corna- mussa!

També hi havia hagut un grup que ballava el "ball dels bastons", del qual era cap i mestre el pro- pietari de Subiranes.

I ja que parlo d'aquest

cantessin més alt o més baix, les deixava que sor- tissin soles al bosc i, quan li semblava, els feia un sol xiulet i totes torna- ven al gabirot.

Parlant de música, tam- bé cal esmentar la gran habilitat del conegut fer- rer Jep en fer lluits "re- picons"; amb les notes de les quatre campanes fins i tot era capaç de tocar- hi la marxa reial.

Puc també narrar alguns esdeveniments de la guer- ra carlina. Es conta que, estant la tropa del rei a Tavertet, fou avisada que els carlins oujaven de Sau en gran nombre; tot seguit corregueren a fer-los front, engegant grans pe- dres grau avall, a més de fer foc amb els terribles trabucs, obligant a l'ene- mic a parapetar-se als camps del Bruguer de Sau des d'on intentaren inutil- lment abatre l'enemic que des del cim dels cingles, benguardat, disparava a tret segur, obligant a la força carlina a refugiar- se pels afraus de Sant Jo- an de Fàbregues i Tarós. No és rar, encara, treba- llant pels camps, trobar alguna bala de trabuc que es diu podria ser d'aquell combat. El fet que vaig a contar a- ra és ben real, puix que



El jovent ballant a la plaça. Aproximadament 1920-24.

i que consistia en una pell sencera de cabra, a la qual s'havia acoblat un grall. Amb aquest instru- ment feien la música per

propietari, també se'n recorda la tàctica que te- nia per a ensenyar a can- tar les perdius; fins l'o- beïen quan ell deia que

el recordava el meu pare i més d'un cop ens l'havia explicat. Estant els carlins a l'hortal tranquil·lament jugant a cartes i bevent, a un minyó d'uns cinc o sis anys se li ocorregué de pujar al campanar i posar-se a tocar la campana. No fou pos l'esverament dels distrets carlins; puix que pensaven que tocaven a some-
tent; estorats empunyaren els mortífers trabucs i sortiren corrent escampats per tot el poble, i no fou poca la sorpresa en trobar-se amb el vailet baixant del campanar satisfet d'haver tocat una bona estona la campana sense saber que l'esperava, puix que aquells homes, greument molestats per tan greu -encara que innocent- acudit, no pogueren menys que, després de fer-li greus advertiments, donar-li un parell de surres al cul i tornar, ja tranquils, a l'hostal altra volta.

Un altre fet que visqué també el meu pare, als finals de la guerra carlina, fou el següent: Havent cuit la seva mare una ollada de trumfes per dinar tota la família, tot de cop es presentà un esquadró de tropa dient que tenien molta gana i que volien menjar; la bona dona els contestà que sols tenis aquelles trumfes i que la canalla, menuts de pocs anys, no podien pas quedar sense menjar. Aquells soldats, mostrant-se pacífics, però famolencs, contestaren que la canalla podia menjar amb ells. Així ho feren; pujaren a dalt la

sala, s'assegueren a terra tot fent rotllo amb els marrecs i, amb una cullera de fusta cada un, menjaren aquella vianda i tots quedaren tips i contents. No cal dir que fou una vivència del meu pare que jamai s'esborraria de la seva memòria, ja que més d'un cop ens l'havia contat.

Fent referència al que he recordat en un altre lloc en tocant a l'ús dels "caloners", vull aclarir que encara molta gent de la contrada, quan veuen una persona molt prima, diuen "aquell està sec com un caloner", sense saber d'on ve la frase; puix que com ja quedava dit, els caloners eren uns tronquets de boix, ja secs, que es feien torrar al forn i es feien servir de llumenera; encara algunes famílies mancades de recursos, ja ben entrat el present segle, en feien ús. No puc deixar de recordar la manera com molts fumadors s'espabilaven per a poder fumar i com tenien cura del tabac.

No sempre els rals arribaven per a poder anar a l'estanc; cadascun es plantava unes quantes plantes de tabac borrot fos a l'hort o a alguna corbonera, ja que més d'una vegada els carrabiners donaven alguna passada i sovint havien arreplegat algun descuidat. Un cop assaonat el tabac, el collien i el feien fermentar amb les seves traces i després alguns el picaven a punt de fer el cigar o ficar-lo a la pipa; però d'altres, per estalviar la petaca, en feien uns manadets de fulles

lligades amb un fil i, quan volien fer el cigar, amb el ganivet de què se servien per rascar el foguer d'encendre l'esca, tallaven el tros necessari per al cigar o per a emplenar la pipa i l'engrunaven al pla de la mà. D'aquell manat de fulles de tabac, com que el treballaven amb el ganivet, en deien el tall o tai. Ben curiosa era l'anècdota que moltes vegades havia sentit contar d'un fangador que mentre fangava, tot d'un cop se li presentà l'amo i li digué: "on tens el tai, noi? I ell contestà: "a la butxa ca"; però no era pas el que li volia dir l'amo, sinó que tot bon fangador portava el tall de la fangada ben net de terrossos, i aquell bon xicot excusà l'advertència de l'amo amb el tall del tabac.

La guerra carlina, en certs moments deuria semblar-se al que avui anomenem guerra de guerrilles, puix que, segons es contava, sempre procuraven de no entrar en combat, de manera que semblava que jugaven al "cuit", ja que quan els carlins es trobaven a Tàrrer i les forces del Rei als pobles veïns, uns o altres fugien, esmunyint-se per on podien sense ser vistos.

Es conta que una vegada estaven els carlins a Tàrrer i els convenia passar cap a Olot i, sabent que la tropa es trobava a Cantoni i Rupit, amb possibles llocs de guàrdia per entremig, agafaren uns homes dels qui tenien

més confiança i, després de fer-los moltes amenaces i advertiments, se'ls endugueren de guies. Aquests explicaven que quan passaven pel pla d'Arren amb papers els peus dels cavalls, per no fer on sabien que hi havia barricades per a fer resistència (crec que encara se'n trobarien restes), ordenaren gran silenci al mateix temps que embolicaren amb papers els peus dels cavalls, per no fer soroll amb les ferradures i així pogueren passar la collada del Bach sense ser sentits, podent així fer la seva via sense dificultats.

JORDI SANGLAS.

ECOLOGIA

els mapes de la chevron.

Hem pogut aconseguir uns mapes que es van pendre a tècnics de la companyia americana CHEVRON mentre realitzaven prospeccions a la recerca d'urani aprop de Vilalleons, uns quants mesos abans de l'estiu.

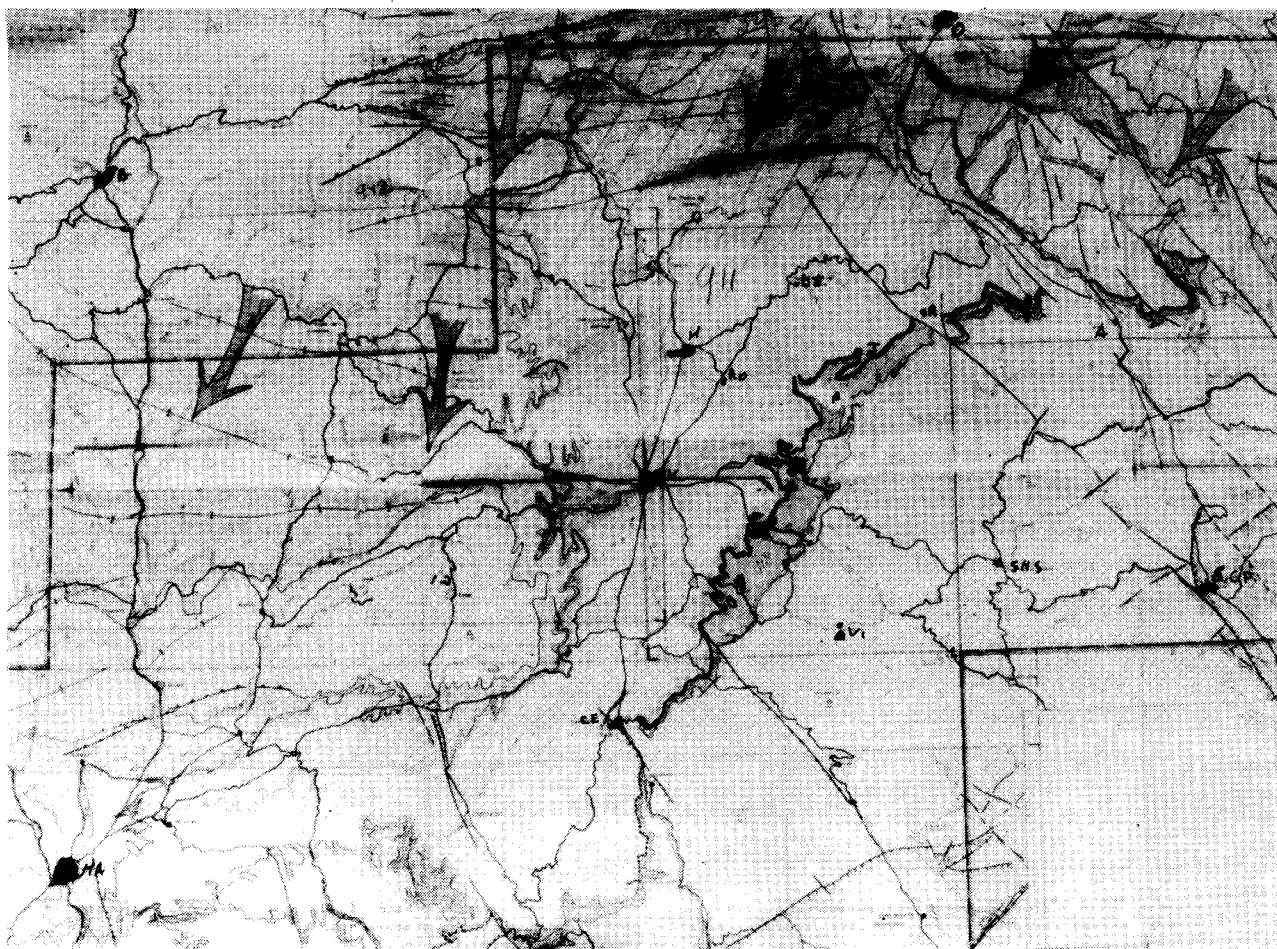
Aquests mapes són geològics i han estat confeccionats per tècnics de la CHEVRON, i tenen totes les anotacions en anglès. Aquí comentarem el contingut de dos d'aquests mapes, que resumeixen bastant bé la situació actual. Com que els mapes són en colors i a més són molt grans, no ha sigut gaire fàcil reproduir-los en blanc i negre i reduïts, així que perdoneu

la falta de qualitat. També seria interessant que abans de llegir aquest article vos dirigissiu l'article sobre l'urani que hi ha al nº0 d'ELS CINGLES, (Gener 1979), per fer vos una mica més d'idea.

Uns tècnics en geologia han estudiat el contingut dels mapes i han tret les següents interpretacions:

El nº1 és un planell geològic general a petita escala de la zona de Vic (esc. 1:10000). Abarca una zona limitada al N per Olot, al Sud per Martorell, al E per Girona, i al O per Calí. Duu una data molt recent, febrer de 1979, per lo que podríem ésser una síntesi

d'altres mapes realitzats amb anterioritat i que podrien coincidir amb les quadriculades en que està dividit. Hi trobem indicada la geologia de la zona a grans trets, així com la anomalia radioactiva (zona on es troba l'urani) més important, situada a la zona est de Vic, i que està representada per un traçat negre intens que va desde Centelles fins al Nor-Est d'Amèrica. També hi han anotacions en llapis (que no veureu) d'altres dues zones on també han trobat Urani: una localitzada entre Gironella i Olost, seguint la carretera a Vic, i una altra localitzada entre Amer, Santa Coloma de



Mapa nº I. A ma dreta, al est de Vic, podem observar la linea negra que ens senyalitza la zona per ont passa la anomalia radioactiva. Abreviacions: Vic, L'Esquirol, Tavertet, Rupit, Viladrau, Manlleu, S.H. Sacalm, R.Oda, CEntelles, MANresa, Amer, S.C. Farners, Olot, Pantà de Sau, Berga

Farners, Caldes de Malavella i Girona. Això fa suposar l'interès de la CHEVRON a extendre les seves investigacions a una amplia àrea, una vegada limitada una zona l'explotació de la qual interessa per la seva alta anomalia radioactiva; com és la zona est de Vic.

El nº2 du una data de Decembre de 1978. Es un

mapa geologica gran escala, amb els talls estratigràfics, sondeigs i correlacions entre les columnes estratigràfiques obtingudes dels sondeigs, d'una zona situada a l'est de Vic, limitada al NE per la panta de Sau, al SE per S. Julia de Vilatorrada, al E per Vilanova de Sau, i al W per Tavernoles. (Es. 1:10000,

Es el mapa més interessant, ja que hi trobem

el màxim valor radio-mètric mesurat, tant en sondeigs com en talls estratigràfics. Corresponden al sondeig SC4 amb una medicció de 700c/s és a dir un contingut d'un 0,06% de U_3O_8 (Oxid d'Uraní), i al tall nº7 amb 500-1500 c/s.

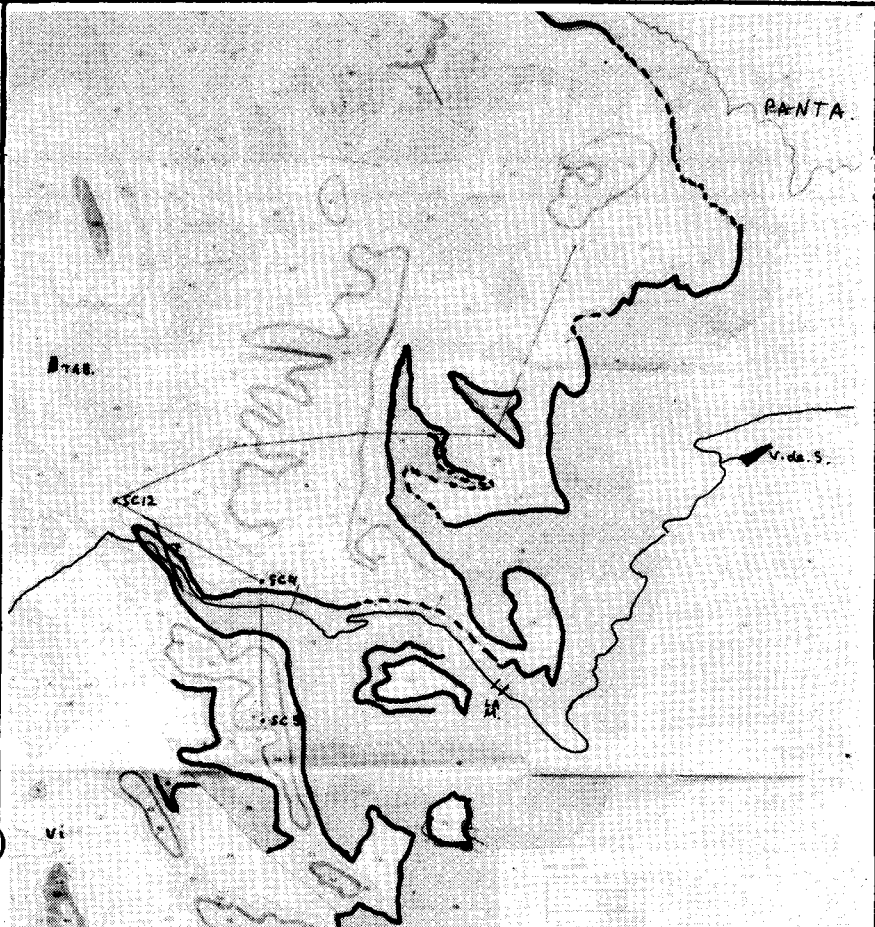
Podem observar el nivell 2A d'arenisques conglomerats, on hi ha l'anomalia radioactiva, marcada amb un

traç negre gruixut continu o discontinu segons si ha estat observada directament o només s'ha suposat la seva existència.

Aquest planell ens dona una idea sobre on podrien començar les explotacions. D'un detingut estudi pot deduir-se que la zona que resultaria explotable amb una màxima rentabilitat seria la situada al voltant del sondeig nº4(SC4) i en direcció al nº12 (SC12)

Si analitsem també els valors radiomètrics obtinguts en les mostres del tall nº7, senyalitzat en el mapa entre (SC12 i SC4),

trobem màxims de radiació entre 1000 i 1500 c/s, lo que equival a una concentració de U_3O_8 d'un 0,12 aproximadament. Per fer-nos una idea més concreta, pensem que fa uns quants anys es consideraven rics els jaciments que tenien més del 0,3% de òxid d'Urani; pobres els que tenien de 0,05 a 0,03%; i molt pobres els que tenien de 0,005 a 0,03%. Però aquestes consideracions



Mapa nº II. Zona on s'han mesurat les màximes radiacions. Abrev: TABernoles, Vilatorta, V. de Sau, LA Mina. SC5, SC4 i SC12; sondeigs nº5, 4, i 12, respectivament. ; tall nº 7.

ons varien molt a lo nova de Sau (que hem llarg del temps al pu- descrit anteriorment) jar el preu de l'urani es d'explotació rentai al millorarse la ma- ble, tant pels alts vaquinaria d'extracció. lors radiomètrics de- testats, com pel facil acces per una explota- ció cel obert, ja que nomes s'ha d'arri- bar a 40mts de profun- ditat per trobar la 0,02% d'òxid d'Urani; . capa explotable, que a- rriba fins a 80mts com a maxim.

Conclusions:

Segons l'opinió dels tècnics:

-La zona est de Vic que atravessa la carretera de Vic a Vila-

JORDI MAS

AGRICULTURA



BESTIAR. INFLUENCIA DE LA LLUM EN LA CRIA DE CONILLS I EN LA POS- TA DE LES GALLINES.

Cada dia s'estén més la cria de conills a la comarca, tant a nivell industrial, com a activitat secundària. Aquests suggeriments van dirigits a qui els tenen com a activitat secundària, ja que els primers els tenen ben superats.

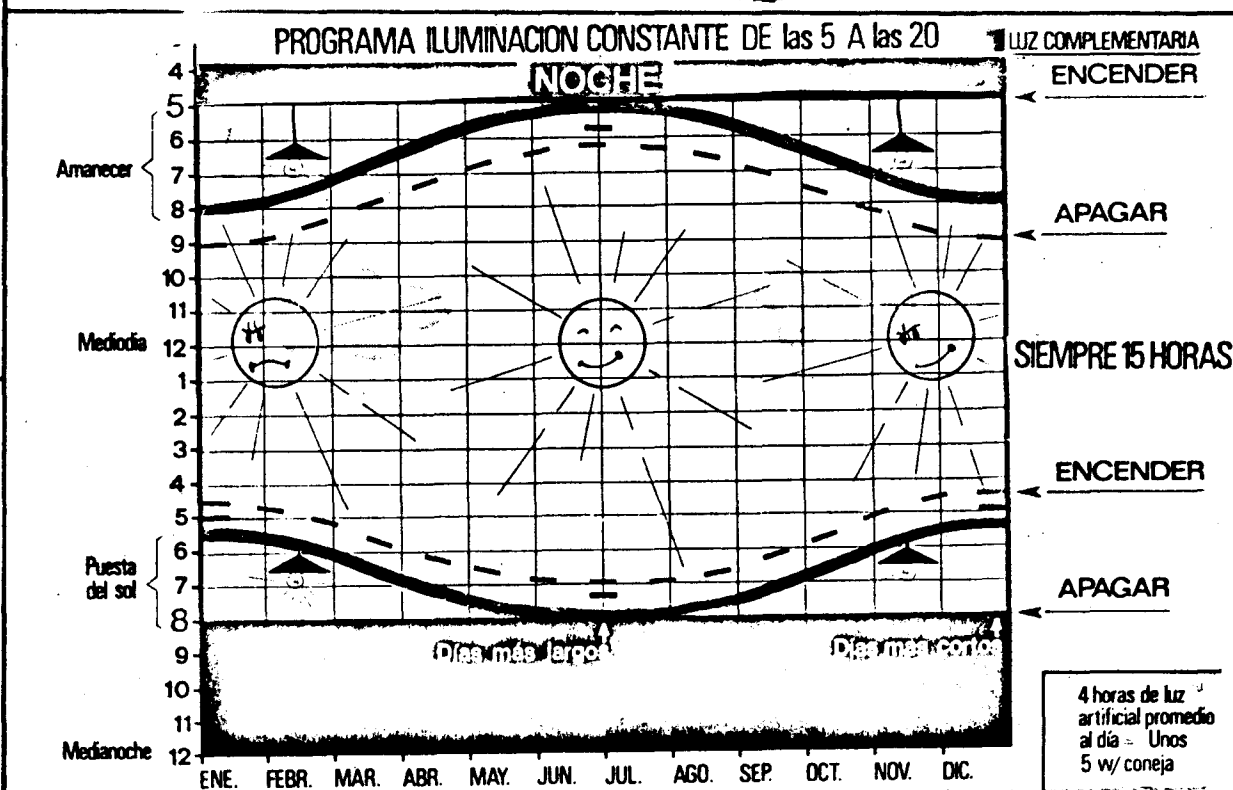
Un dels problemes més grans de la cria de conills és el fet de la poca

der-ho solucionar. Això és degut a que al escurçar-se la llum del dia, coneix que ve l'hivern (el fet és que quan hi ha poques hores de llum, la conilla no vol el mascle), i el que hem de fer és enganyar-lo procurant que tot l'any tingui de 14 a 15 hores de llum; ho aconseguim posant algun fluorescent, no cal pas una llum molt intensa.

En arribar la tardor, les gallines comencen a pondre menys, deixant molts

mica la posta és posar-les-hi llum, però procurant que cada dia tinguin una mica més d'estona de claror (uns 10 minuts) tan sols amb això i, naturalment, protegint-les una mica del fred, es pot esperar un bon increment en la posta d'ous.

Aquesta idea de la claror també és interessant de tenir-la en compte a l'hora de comprar polletes, ja que hem de procurar que quan comencin a pondre ja estiguin ben desenvolupades, perquè si no



fecunditat que s'observa arribant a la tardor, el que fa que durant l'hivern es puguin vendre pocs conills, justament quan van més cars; i és una llàstima, perquè no és pas tan difícil com sembla el po-

dies l'ou per l'endemà. Això és degut a que s'escurça el dia. En les gallines, l'estímul de posta no és les hores de llum al dia, sinó l'increment d'aquestes hores. El que podem fer per forçar una

faran els ous molt petits. Ho aconseguirem procurant que quan es comencin a allargar els dies sigui quan les polletes ja tinguin els 6 o 7 mesos.

JOAN REIXACH

DOSSIER

la festa major

Aprofitant l'oportunitat que ens dona la Revista "ELS CINGLES" com a medi de comunicació social, hem cregut oportú de realitzar una enquesta pública entre la gent de Tavertet sobre què els ha semblat la festa major d'enguany. Hem procurat recollir l'opinió d'una mostra que fos representativa i hem parlat amb 10 o 12 persones entre gent del poble i una vintena d'entriuejants. Els resultats us els trametem resumits procurant fer una mica de síntesi i extraient-ne algunes conclusions, ja que tret d'algunes coses en què hi coincidia tothom, gairebé, les opinions han estat diverses i algunes força divergents.

Ha de quedar ben clar que no pretenem criticar l'actuació dels organitzadors, que ho van fer tan bé com van poder i hi van esmerçar moltes hores de feina, sinó recollir l'opinió de la gent de cara a que la propera festa major sigui encara més al gust de tothom.

Des d'una perspectiva global, una primera conclusió, gairebé unànim, és que la festa major d'aquest any ha estat millor que la de l'any passat, en

molts aspectes.

Respecte a les dates, finals d'agost, ha semblat molt bé, ja que hi ha molta més gent d'aquí que no pas de la comarca i pobles veïns; encara que segurament deu d'influir bastant en les recaptes tant del ball com a les bo

només va assistir a la ballada de sardanes, fins el qui va participar activament en tot el que es va fer. Cadascú té els seus gusts, per això cal fer les coses tan al gust de tothom com sigui possible i ben variat per poder escollir. Es creu -però- que s'hauria d'aconseguir



Entrega de premis al concurs de pintura ràpida.

tigues. Es creu que es podria assolir una major assistència de gent de fora fent una bona propaganda als medis de comunicació de la comarca (diaris, revistes, ràdio, cartells, etc.)

Els nivells de participació en les diverses activitats han estat molt variats, anant des de la persona que

un més gran apropament entre la gent del poble i els estriuejants, de cara a conèixer-nos millor i evitar la separació existent actualment.

En l'aspecte econòmic, tothom ho ha trobat molt encertat i no gens car. Les activitats pels infants han estat molt bé en general aquest any i parlant

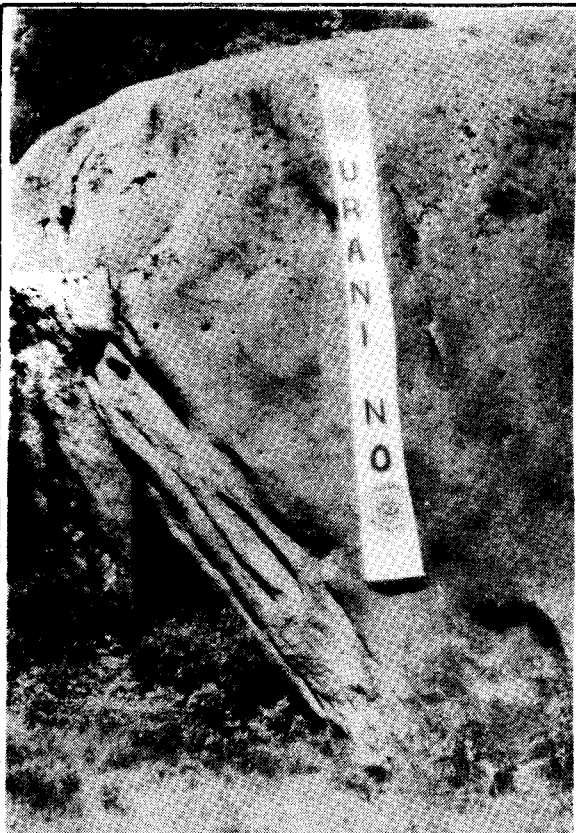


Uns jocs de cucanya que van agradar a tots els nois malgrat la seva improvisa
ció.



Les majorettes trepitjant sobre rocs.





"No a l'urani", i al fons l'ajuntament amb una gran bandera espanyola que sortosament va ésser retirada a temps.



Els capgrossos i gegants alegraren tothom.

amb la canalla es veu que s'hi han trobat a gust. No més s'ha comentat la improvisació dels jocs de canya però que, malgrat tot, van assolir el seu objectiu de fer disfrutar tots els que hi érem.

La presència de majorettes en un poble com Tavertet va aixecar forces polemiques; una part de la gent els hi era indiferent que es passegessin per allà o no; d'altres els hi van agradar i els hi va semblar fins i tot una bona idea; i altres, bastants, ho van trobar una cosa fora de lloc, deixant de banda la possible antipatia que puguin tenir cap a una organització paramilitar i estrangera d'aquest tipus, poc arrelada a les costums populars de Catalunya-. Respecte als pasacalles matiers algú ens ha co-

mentat que no calia que ho fossin tant i que deixessin dormir una miqueta més a la gent. Ademés va coincidir amb la missa de 8h. i els de dins no sentien bé al rector.

El ball va semblar bé a tots aquells que els hi agrada. Als que no els hi agrada no hi van participar. S'ens ha comentat que la majoria de festes majors centren l'activitat



Per primer cop en molts anys, els solters van guanyar per 7 gols a 4 dels casats.

Els organitzadors ens han tramès les despeses de la festa major d'enguany:

Orquestes i
Majorettes.....157800
Envelat i
varis.....13844
Rifes.....29300

Jugets.....7000
Xocolata i
Coques.....5131
Obsequis ball....4825
Menjar musics i
Majorettes.....18500
Drets d'autors...2760
Total.....7239160

Ingressos
Col.laboració

els capgrossos van agradar molt, i també el concurs de pintura rapida, amb premis per a tothom.

del poble.....77600
Rifes Xai, conills,
i ball.....94300
Entrades ball...61100
Col.laboració
ajuntament.....20000
Total.....253000
- 239160
Total.....14160

vulguin anar al ball. I això és tot. Esperem no haver ofés a ningú i reflectar tot allò que la gent ens va ex- plicar, de cara a que cada festa major sigui millor que la de l'any	precedent. Molta gent ens va co- mentar que seria molt interessant que es crees una comissió de festes composta per representants del poble i dels estiuajants. Sem-	bla ser que això ja va endavant; a ells els hi deixam el resultat d'a- questa enquesta que es- perem sabran aprofitar en tot el que de posi- tiu hi trobin.
		LA REDACCIÓ.

COLLABORACIONS

estampes del cabrerès

Missa a Can Toni.

Una altra vegada la natu-
ralesa deixonda les sensa-
cions més altes en sortir
de La Rotllada. Tota la
vall és un prodigi de llum,
vestint els accidents topo-
gràfics en un excels cres-
cendo. Tota la vida l'en-
clavaríem ancorats en l'e-
picentre del Montcau, xu-
clant les panoràmiques de-
rivades de l'orografia su-
blim d'Aiats i de Cabrera.

Vulgues que no, la belle-
sa se'ns endegola endins,
i tot ho veiem bell com
sobreeixit del pur replec
de l'ànima. Si a ella l'es-
guardem tan bella perquè
es immortal i reverbera
amb gràcia, no ho troba-
rem tot de bell, tornasso-
lat l'extern per la diàfana
transparència de l'alè ín-
clit de Déu que conviu en
nosaltres?

Caminant, caminant, hem
arribat a Can Toni i la

geografia sacra del seu
temple ens omple de no-
ves sensacions que ultra-
passen els sentits. Sens
veure'l, creiem que és
Ell el qui velat en la fra-
gilitat d'una Hòstia, s'ai-
xeca amunt, submís i viu,
acimat en unes mans ungi-
des! O Muntanya perenne,
saviesa de la Trinitat glo-
riosa i sabor gustós per a
sobreviure el nostre fat
eternal! Mossèn Feliu,
en la seqüència sacrifi-
cial de la missa ens la
mostrava, aquesta Munta-
nya santa. I amb devoció
fressant-la, ara ens tro-
bem en el cim: Acosteu-
vos, veniu! Mireu-vos el
bé, l'Anyell que esborra
els pecats del món! Com
no acostar-nos-hi, essent
ne tan ben pregats?

L'he sumit, i tot jo custò-
dia viva, m'he abismat
corferit en tan místic des-
mai. I perquè no em fugís

l'he agrillonat segur amb
els braços creuats.

Tu, Francesc, mentres-
tant, l'adoraves devot i
rebies la fogarada d'a-
quest Sol que m'abranda-
va socarrimant els gar-
rics de l'escorça meva hu-
mana, estant-te quiet,
ben quiet, del tot fidel al
meu costat...

JOSEP PRAT I ROCA

amic caminant

Ja que hem esmentat el Pla de Dalt, afegirem que si el seguíssim trobaríem a poc de deixar Tavertet, l'inici de l'antiquíssim camí que comunicava amb Sant Romà de Sau: el camí de "les Gotes". És clar que avui no arriba pas a Sant Romà, inundat i ben desaparegut. Aquest tirany, que transcorre una bona estona pel costat del curiós i remarcable "cingle Moltorer", tot ell de destrallada roca rogenca, es despenja, literalment. És fort i molt costerut, el grau; però val la pena de conèixer-lo. Ja el farem un altre dia, amic, caminant. Seguim la nostra ruta que s'aparta de l'esbalçader de Sau i planeja vorejant un altíssim cingle. Per un pregon esvoranc d'un contrafort del pla de la Muralla, obrirem el termenal del pantà i la presa de Sau. Des de l'esplèndid mirador -si no tenim rodaments de cap- podrem fixar i ponderar els colossals estimballs, que en vertiginoses graonades i parets calisses desplega aquest fragós paisatge d'espadats. Tot això fa respecte, i molt; tenim davant, i sense cap trava, les valls baixes -molt profundes pel gran desnivell- i la llarga successió de precipicis que arriben fins a la punta del Far. La seva grandiositat ens aclofa, i convenim que mai no hem vist res que

s'assembli a això: aquesta esplendor que la natura ofrena als nostres ulls em badalits.

Algunes vegades, sobre tot a finals de la tardor, la boira puja per aquí dalt. La tardor és una estació dolça, però ensems quelcom trista. Com amara de nostàlgies, de la melangia de l'adéu. Perquè, certament, és un adéu.

En els dies assolellats de tardor, tebis d'un suavisim escalf, l'aire està perfumat de fragàncies. Per arreu va estenent-se quietament una augusta serenitat, sobre plans i boscos, turons i afraus. El cel pren unes lluminoses tonalitats, subtils i transparents. Alguns matins de tardor, la boira es congria a les valls baixes, i va creixent i pujant, com si l'inflés un buf de gegant. El mar de boira, sota nostre, ondula amb unes ones lentes, com una cosa viva, com un mar de finíssima escuma; té un to blanc, però també lleugerament blavós, amb llepades de gris. I va engolint-ho tot sense fer gens de soroll, fins que arriba vora el cingle, i els fredorosos esquincalls ixen de les canals i esquerdes de la roca, s'ajauen a terra i llisquen ràpidament entre la brossa lla del pla. Les llunyanies van afeblint-se; el fred vapor que una irresistible força empeny des

de les pregoneses, ja ens frega el rostre amb una lleugera esgarripança.

Els sorolls s'han esmortit i desaparegut. Un silenci mòrbid arriba amb els aquosos estripalls, i només s'ou el subtil fregadís de la boira mentre s'esmuny, com alada, enroscant-se lleugera -com una carícia- a les mates i arbres, i s'ajaga com un fantasma sobre l'herbei i el pedregam.

La boira és la mestra del difuminat, dels contorns



La Boira llepa els Cingles

vagues, dels indefinits i desdibuixats perfils. Tot el paisatge ara, aparença embolicat amb cotó fluix.

Sembla que palpiti, però, la boira, amb uns batecs espaiats, com llargues passes d'una etèria dansa. El lleu frec de la boira es devé hipnòtic, insidiós, com si danses també al vostre entorn una impalpable i gèlida mortalla. Té com un misteri, la boira, talment un missatge i anticipació de l'ignot, del més enllà. Tancats dins d'ella, com una eruga en la seva crisàlide, sentim potser molt tènue, un extremament. Però no ens deixem atordir per la indefinible i maligna màgia que ens encercla, i pensem que més enllà, segueixen existint les cingleres, i la llum del sol que ara ja es dibuixa com una minsa

taca groga, que s'eixampla mentre s'obre pas entre els grisos sèndals i les va poroses cortines. Va fonent la boira, i darrera les ones daurades sorgeix el blau del cel. I, a poc, admirarem una fantàstica escenografia de llums i d'ombres i la boira que a contrasol pren unes meravelloses tonalitats. Ben seguit s'esvaeixen els últims borrells del glacial sudari, i un tebi escalf ens acarona i veiem, més bell i radiant que mai, l'incomparable i diàfan cel blau de la tardor. És bella, malgrat tot, la boira. Com un fum encantat que la vareta màgica d'una goja ha estès, bo i

jugant, sobre la terra.

.....

Amic caminant, hem de deixar, ben a desgrat, moltíssimes més coses. La tasca és llarga i ens quedaria encara, molta terra per córrer. Passegem una mica pel poble, abans de marxar. Sense pressa. El sol és bo i deliciós; i un aire fresquívol, embolicat de quietes remors, amb sentors de bosc i de cingleres, ens envolta i acompanya, també. I ens xiuxiueja, si l'escoltem atentament: "oi que n'és de bonic, Tavertet?".

quirze parés

reportatge

Tavertet, al cim d'una cresta de muntanya, als 870 metres d'altura, és un dels pobles més pintorescs de Catalunya. La seva situació, vorejant els cingles de Collsacabra, domina la comarca de les Guilleries. És un mirador tot original, amb una vista d'una bellíssima superfície d'erosió des de Mondois a Sant Hilari, amb coloracions de diferents estructures geològiques i pisos vegetals. La mirada de Tavertet és d'una impressió inesborrable per a tothom.

Encara que les cases es van anar abandonant, s'han revaloritzat degut al

gran turisme que s'hi acostava. Des de Tavertet podem fer moltes excursions i totes elles molt boniques i interessants: com baixar a Rupit tot vorejant la cinglera, la de Pla Castell sobre el Pantà de Sau, abans Sant Romà de Sau, poblet submergit, del que ja no en veiem res més que la punta del campanar. La història ens diu que hi visqué una noble família, la dels Tavertet, de la qual sortí, en el segle XII, en Guillem de Tavertet, nomenat més tard bisbe de Vic.

També podem visitar el casal de L'Avenc, molt

conegut pels excursionistes, d'on n'admiem la seva típica cuina, el dovel·lat del portal i el cisellat de les seves finestres, obra del segle XVI, realitzada per constructors i picapedrers gascons i francesos que aleshores envairen el país.

MONTSE ARUMÍ

LIQUORERIES

PACHARAN

Per 1 litre de licor:

2 tasses de cafè plenes d'aranyons; 1 canó de canyella; 2-3 grans de cafè torrat sencers (és el cafè normal); 1 litre d'anís dolç (també es pot provar amb anís sec; això va a gustos).

Es posa tot en una ampolla i es tapa; es deixa en un lloc fosc perquè si es deixa al sol, aquest destrueix els pigments vermells. Doneu a l'ampolla una volta cada cop que us vagi bé, perquè es barregi tot.

Podeu tastar el licor al cap d'uns quants dies; però què comenci a ser bo, millor si ha passat tot un mes.

Millor que no coleu el licor; es deixa tot en la mateixa ampolla per temps indefinit com més temps porta en maceració, més bo és.



Els aranyoners (prunus spinosa) els trobareu a les vores dels camins i dels camps. És un arbust espinós (no gaire) amb poques fulles i que presenta unes vistoses cireretes blaves, comestibles, que si no estan prou madures són molt àcides. Per fer el licor millor que les colliu quan no siguin madures del tot.

Ratafia del Vallès Oriental Ratafia del Berguedà

Per litre de licor:

3 pells de nou verda; 1/2 nou moscada; 1 canó de canyella; 5 claus (espècia); uns brots de maria lluïsa; poniol (poquet) i menta; 1/2 pell de llimona. 1 litre d'aiguardent o d'anís dolç.

Es barreja i es deixa 30 dies a sol i serena. Després es cola i hi podeu afegir sucre fins que quedi al vostre gust.

Per 1 litre:

3 nous verdes trencades; 1 nou moscada; 2 canons de canyella; uns brotets de maria lluïsa, poniol, menta, neptà, sàlvia i orenga. 1 litre d'anís que sigui dolç.

Es barreja tot i es deixa 8 dies a sol i serena. Es filtra i ja es pot prendre

Licor de baies de saüc

Ompliu una ampolla amb les baies; afegiu-hi conyac fins omplir-la tota. Deixeu-ho en maceració durant sis setmanes en un lloc fred. Passat aquest temps, coleu el líquid i afegiu-hi la mateixa quantitat de vi negre (tan poc adulterat com sigui possible). Poseu-ho tot en una cassola, afegiu-hi sucre (750 gr. per litre resultant de la maceració, sense comptar-hi el vi); 1 canó de canyella i 4 claus d'espècia. Coeu-ho durant 1/4 d'hora remenant lleugerament. Una vegada fred, podeu-ho en ampolles i tapeu-ho amb taps de suro. Espereu algunes setmanes abans de tastar ho.

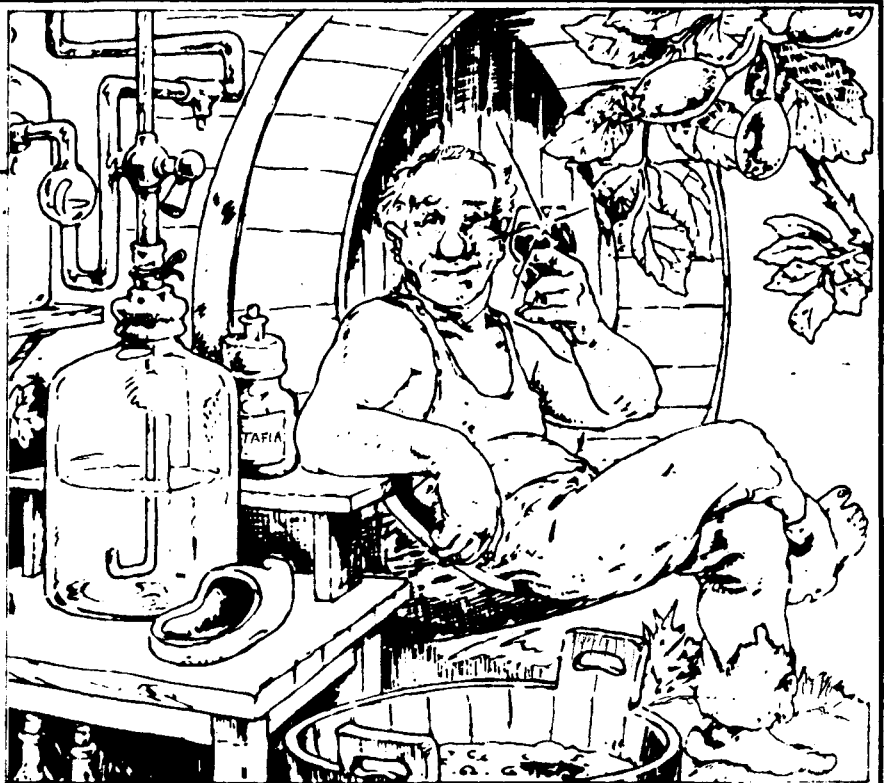


El saüc és un arbre baixet que a la tardor fa uns penjolins de baies negres

molt vistoses. En trobareu a qualsevol masia, a prop de les parets de la casa.

Si incloem aquestes begudes en aquest número és perquè ara és el temps de recollir els fruits que es demanen. Us heu d'afanyar molt, perquè si espereu gaire ja no trobareu nous verdes, les banyes de saüc estaran pansides i els aranyons seran massa madurs; així que endavant! No és que us vulguem impulsar a l'alcoholisme, però una copeta a vegades va bé, i més si hom té la satisfacció d'haver participat en la seva elaboració i àdhuc haver-hi afegit un especial toc personal.

Voldria poder allargar més l'article i parlar-vos molt més dels fruits que la tardor ens dona l'oportunitat d'aprofitar. Com a mostra, no oblidem l'excellent melmelada de mores que podem fer, ja que aquest any n'hi ha moltíssimes. També penseu en les



cireres d'arboç, que les parts iguals de sucre, ho podeu trobar anant pel camí de Tavertet a Surroca, nuts i ja la podeu posar en pots.

JORDI MAS

(Les receptes de les ratifies me les ha donat en Jordi Gumí, que les ha recollit de gent del país. La del Pacharan me la va explicar un pastor de Navarra. I el licor de saüc estava a la revista Alfalfa.)

Bans curiosos

DE LA JUNTA DE SANIDAD DEL PARTIDO SE HAN RECIBIDO LAS DISPOSICIONES que siguen "La Junta de Sanidad de este pueblo pondrá la mas ecsacta oservancia acerca de la policia urbana y rural, no permitiéndo infecciones ni cosas que puedan acarrear putrefaccion; por tanto"

ORDENO : La preparació feta en lo Cólera pasat (que per la Divina Providencia forem deslliurats) En especial se mana, la cúriusitat en los carrers y en las casas, posant sumo cuydado en los famers establas, cortos, vasas de caram, donán curs als ayres pera desvanexer la exalació de lo enserca-

ment ò abitacions justas, posant diligencia en las familias de no anar demasiat per lo sol y en lo descansar; no embasar las ayguas y evitar en tot lo que pot causar malalties ò indisposicions.

Tavertet, 3 de Julio de 1856
El Alcalde Pr^{te} D.O.L.J.
José A. Sabater
Trasserra

NOTICIARI BREU

A mitjans de setembre es va convocar una reunió a l'Ajuntament per tal d'escollir una comissió de festes per l'any vinent. Es va acordar que fos composta per set persones, quatre del poble i tres de no censats. En representació del poble van resultar escollits: Antoni Molina, Enric Borràs, Joan Puntí i Josep Perramon. Dels no censats van sortir: Joan Coma i Carles Borràs. En representació del patronat d'Amics de Tavertet, en Pau Igual.	Una notícia que no ho és: Sabíeu que l'Ajuntament de Tavertet és un dels pocs de la comarca que no s'ha definit sobre el problema de l'urani? Parlant d'urani: volen fer centrals nuclears i a Tavertet encara no tenim tel·lèfon públic. El patronat d'Amics de Tavertet va convocar una reunió a instàncies d'un grup de joves animats a fer coses, es va demanar col·laboració i gent. Ja ho sabeu.	A prop de la font del Gorgàs es va trobar una cova que hi passa un rec d'aigua. En principi semblava que solucionaria la manca d'aigua, però encara no és gaire clar. Uns espeleòlegs de Granollers l'estan estudiant i ens diuen que ja hi han caminat uns 3 Kms. En el proper número procurarem recollir més informació, però sembla ser que serà la segona cova de Catalunya en llargada. NEUS
--	--	--

DE LA PARRÒQUIA

<u>El campanar de St. Miquel de Sorerols.</u> Els assistents a l'aplec pogueren constatar una altra millor en aquella sufrània: en Francesc Puntí de La Cau ha restaurat tan bé el campanaret d'espada-nya d'aquesta nostra petita joia del romànic, que tenim campanar per temps i amb prou feines es nota que hagi estat restaurat. Tan bon punt ens presenti la factura, li serà pagada encara que la caixa de la nostra ermita resti amb dèficit. Convindria repassar la teulada d'aquesta església, però trigarem molt a tenir recursos. Qui sap si a l'estiu vinent trobaríem uns quants voluntaris per	donar aquest repàs? Deu o dotze homes ho podrien enllestir en un matí. Seria més fàcil que el repàs que es féu a la teulada de St. Corneli. Si en el moment oportú comença per sortir algun voluntari, ja en tornarem a parlar. Podeu estar segurs que moltes poblacions estarien orgulloses de posar un exemplar tan bonic del romànic com aquesta església que posseeix la nostra Parròquia <u>Un lloc ben segur on guardar la imatge de la Mare de Déu del Cor.</u> Ja hem començat a posar fil a l'agulla per a la construcció de l'armari on l'hem de guardar: els es-	tiuejants regalaren una reixa i hi ha qui dona per a aquest fi 80.000 ptes. Tan aviat com coneguem el pressupost, el donarem a conèixer per si fos necessari apel·lar a la generositat dels qui hi volguessin contribuir. <u>Rifa de Nadal.</u> Hem sol·licitat a la Delegació d'Hisenda permís per a poder distribuir la loteria de Nadal a benefici de les obres de restauració de la Parròquia. N'estem esperant tanta acceptació i tants bons col·laboradors com l'any passat. <u>La Missa dels dissabtes i vigílies.</u> Ja la diem a les 7 del ves-
---	---	--

pre fins que, a la primavera, tornem a canviar l'hora.

Igualment, des del mes d'octubre, ja no he d'ajudar la Parròquia de Sta. Maria de Corcó. Per ai-

xò, acabada la Missa d'11 Missa Major.
de cada festa, no tindrè
tantes presses i em podré
quedar el temps que cal-
gui per atendre els qui
m'hagin de veure o, si
més no, per l'amigable
xerrada de després de la
Primera Comunió.

Si algun nen l'ha de fer.
l'any vinent, cal que els
seus pares m'avisin aviat
per començar el catecis-
me.

El vostre Mossèn

ajuntament



AYUNTAMIENTO DE TÀRRAGONA (Barcelona)

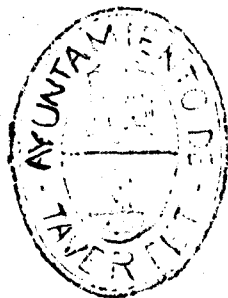
Benvolguts veïns:

Degut a la llarga durada de l'eixut que estem passant, ha disminuït considerablement el manantial d'aigua potable que abasteix la població. Davant

d'aquesta gravetat, l'Ajuntament creu del tot necessari suplicar-vos, pel bé de tothom, que en el dipòsit d'aigua de cada venda o habitatge s'hi instal·li una boia per tal d'evitar que es perdi aigua pel sobreixidor; a l'ensens que us assabentem que aquest Ajuntament té encarregada la redacció d'un projecte de nova capacitat d'aigua a un tècnic competent.

En espera que tots els veïns acompliran amb el seu deure de bons ciutadans, us saluda ben cordialment,

L'AJUNTAMENT



Horizontals:

- 1.- Existim. Arran, prop
- 2.- Estimar. Cavitat subterrània.
- 3.- Cove, cistell. Planta hortícola comestible, en plural.
- 4.- Pala que serveix per a remar. Mur.
- 5.- Scièntia.
- 6.- Planes, lliures.
- 7.- Imiten els gestos. Consonant.
- 8.- Cadena estreta d'adorn, en plural.
- 9.- Rostres, fesomies. Apat del vespre.
- 10.- Al revés, bona, sanitosa. Roba, teixit.
- 11.- Adinerat. Al revés, casa de pagès.

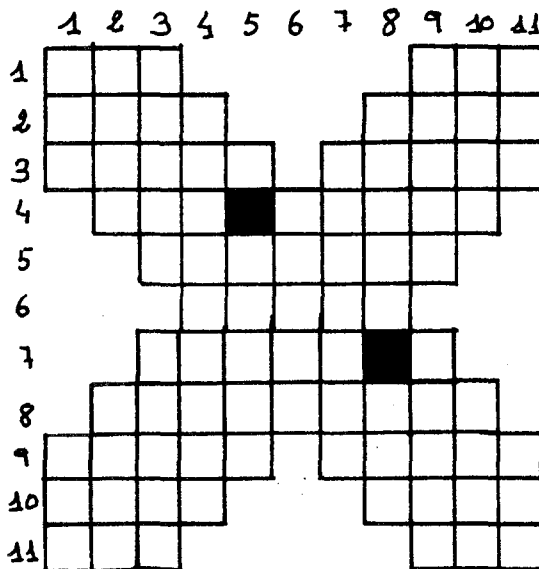
- 5.- Consonant. Dones nobles.
- 6.- Agafen i premen sota terra.
- 7.- Llom de terra entre solc i solc, en plural.
- 8.- Producte de les abelles, en plural. Sencer.
- 9.- Vestits. Protuberància a l'esquena, plural.
- 10.- Arbre semblant al pi. Saló.
- 11.- Òrgan de l'olfacte. Toia, pom.

- 1.- Sap. Car. 2.- O-
- 3.- mar. Cant. 3.- ma-
- 4.- nec. mara. 4.- Re-
- 5.- R. Da-
- 6.- mes. 6.- Pisen. 7.-

- 1.- Coneix. Costós.
- 2.- Lloc plantat d'oms. Relatiu al gos.
- 3.- Part adaptada a una eina, per on s'agafa. Al revés, carai!
- 4.- Marides per segona vegada.

Verticals:

- 1.- Coneix. Costós.
- 2.- Lloc plantat d'oms. Relatiu al gos.
- 3.- Part adaptada a una eina, per on s'agafa. Al revés, carai!
- 4.- Marides per segona vegada.



Solució:
H: 1.- Som. Ran. 2.- A-
mar. Cova. 3.- Pa-
ner. Cebes. 4.- Rem-
Paret. 5.- Cadires.
6.- Rases. 7.- Mimen-
G. 8.- Cadenetes. 9.-
Cares. Sopar. 10.- a-
nas. Tela. 11.- Ric.

Joan Isarn.

recó del poeta

TAVERTET

*Ets un poble, Tavertet,
nascut sobre una roca;
ets petit, endreçat i net,
de molt noble soca.*

*Encimbellat sobre la cinglera
d'inacabables grenys,
espadats al davant i al darrera,
majestuosos, alts i ferrenys.*

*Al matí veus sortir el sol
dins de la mar, ajaçat,
i al vespre, quan se'n va a jòc,
més enllà de Montserrat.*

*De nit jugues amb les estrelles
en la volta del cel blau.
Que ets bonic quan t'emmiralles
dintre del pantà de Sau!*

*Si ta església és formosa,
la Verge encara ho és més,
escampant perfums de rosa
per Guillerries i Cabrerès.
Tu saps històries de lladres,
trabucaires i bandolers,
pastors, aimants i fades,
llenyataires i traginers.
Tens el front tot ple d'arrugues
mil·lenàries. Tens molts anys,
has viscut malestrugues,
infortunis i desenganys.*

*Vares passar molts dies
amb el cor ple de tristor,
pensava que et moriries
de melangia i dolor.*

*Has vist com els fills marxaven
buscant, amoinats, un altre nord,
les cases abandonaven
i, amb elles, la feixa i l'hort.*

*Mes uns altres fills adoptes
que també t'estimen de debò,
tu amb ells jugues i danses...
Quin goig que fa tot això!*

*No saps pas com m'agrada
veure't feliç i content...
... però que no vinguin altra vegada
els mals aires de ponent!*

MIQUEL BANÚS Agost 79

TANT SOLS UN INSTANT

*Cauen les últimes hores de la tarda.
Jo, espectador silenciós i immòbil,
assegut dalt d'un marge,
gaudeixo d'aquests moments:*

*El sol amaga els seus darrers raigs lluny, a l'horitzó.
Els ocells, silenciosos, s'oculten per dormir;
apareixen les primeres estrelles;
a baix, al poble, els pastors tanquen els ramats.
S'encenen els primers llums;
un gos borda l'arribada del seu amo;
les dones, a la cuina, preparen el sopar.
Se sent un tractor que torna cap a casa carregat d'alfals.*



*Les darreres vermellors del sol envolten el poblet
d'un ambient fantàstic.*

*Les muntanyes es perfilen, canvien,
desapareixen una darrera l'altra.
Ve la pau, la negror impenetrable de la nit.*

*L'esperit, cansat de la jornada ja passada, contempla l'espai,
se submergeix, s'enfonsa en la immensa foscor,
s'eleva, no hi ha res que el torbi.
Per uns instants resta sol,
allunyat del que el lliga,
prop del que l'envolta,
que el fa ésser: rep la vida,
se sent feliç, abraça la profunditat de l'univers.
Tan sols un instant...*

*Després torna, veu el que l'envolta i
maleeix la seva mala sort:
per uns instants s'ha sentit feliç, ara ha d'anar a sopar.*

JORDI MAS
6 juny 1974